

Unohdettuja sankareita

Petäjäsaaren taisteluissa kaatui 6.3.1940 117 suomalaista soturia. Jo sitä ennen oli saarella ja sitä ympäröivällä Laatokan jäällä vuodatettu jaloa verta. Eräänä monille tuntemattomana tarinana tämäkin ansaitsee tulla kerrotuksi. Tämä on maailmanmestari Pauli Pitkäsen tarina.

Nilsiässä 1911 syntynyt Paul (Pauli) Pitkänen tuli aikanaan tutuksi murtomaahiihtäjänä, kolminkertaisena maailmanmestarina. Mestaruudet hän saavutti yksilönä Lahdessa v. 1938 18 kilometrin matkalla, sekä vuosina 1938 Lahden ja 1939 Zakopanin 4 x 10 kilometrin viesteissä. Zakopanessa samassa joukkueessa hiihti mm. Mannerheim-ristin ritari numero 72, Olavi Alakulppi.

Talvisodassa alikersantti Pitkänen taisteli JR 38:n mukana Laatokan Karjalassa. 4.3.1940 hän haavoittui kranaatinsirpaleesta reiteen ollessaan hiihtämässä Petäjäsaaren läheisellä jääalueella. Hän pääsi kuitenkin koti-Suomeen hoitoon ja hänet ylennettiin taisteluansioistaan kersantiksi. Syksyllä 1940 upseerikouluun lähetetyn Pitkäsen jalkavamma kuitenkin paheni ja hän joutui takaisin sairaalaan, jossa jalka pysyvästi halvaantui.

Jatkosodan syttyessä Pitkänen ilmoittautui vapaaehtoisena suojeluskunnan kotirintamatehtäviin. 18. elokuuta hän oli Nilsiän kansakoululla selvittelemässä kotilomalaisten varusteita. Hän löysi varusteista unkarilaisen käsikranaatin, jota alkoi esitellä muille paikalla olleille. Kyseisessä kranaattityypissä oli kaksi varmistinsokkaa, joista Pitkänen poisti toisen - huomaamatta, että toinen oli poistettu jo aiemmin. Kranaatin laukaisumekanismi käynnistyi ja muut ryntäsivät huoneesta. Pitkänen invalidikeppeineen pääsi koulun ikkunalle, aikeenaan heittää kranaatti ulos. Koulun piha-alueella oli kuitenkin välitunti meneillään ja lapsia leikkimässä. Kranaatti ei lentänyt ikkunasta. Viimeisenäkin tekonaan maailmanmestari ja sotasankari valitsi pyyteettömän, omasta hyvästään piittaamattoman vaihtoehdon, äärimmäisin seuraamuksin.